

Mühendisin Sorumluluğu

Sorumluluk basit hukuk sözlüklerinde, uyulması gereken bir kurala karşı aykırı davranışın hesabını verme, tazminatla yükümlü tutulma, işlenmiş olunan bir suçun gerektirdiği cezayı çekme olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım aslında hukukun temel kavramlarından birini tam olarak açıklayamamaktadır. Çünkü hukuken hiçbir kusuru olmadığı halde sorumlu olabilmektedir. Örneğin, Borçlar Kanunu'ndaki gayrimenkul sahibinin sorumluluğu, Karayolları Trafik Kanunu'ndaki araç sahibinin sorumluluğu vb. Ancak her durumda doğmuş bir zararın veya işlenmiş bir suçun yasalar karşısındaki muhatabı olarak kabul edilmek gerekiyor. Bu açıdan bakıldığında üç farklı sorumluluk kavramı ortaya çıkıyor:

İdareye karşı sorumluluk; kişilerin idareye karşı yürüttükleri işlemlerden dolayı olan sorumlulukları.

Cezai sorumluluk; kişinin suç sayılan eylemlerinden dolayı sorumluluk.

Hukuki sorumluluk; kişinin vermiş olduğu zarardan dolayı sorumluluğu.

Bunların her birinin ayrı ayrı sonuçları var. İdare sorumluluğun sonucu disiplin cezası vb. olabileceği gibi, bu sorumluluk nedeni ile alınmış olan yetkinin elinden alınması şeklinde olabilir. Cezai sorumluluğun sonucu her zaman için cezadır. Bu hapis veya para cezası olabileceği gibi, meslekten men gibi sonuçlara da yönelebilir. Hukuki sorumluluk ise tazminat ile yani verilen cezanın ödettirilmesi ile sonuçlanır. Günlük yaşamda bu sorumluluklar ayrı ayrı gerçekleşmez. Bir fiil, hem suç, hem idari suç, hem de haksız fiil olabilir. Bu durumda bu fiilin sorumlusu disiplin cezası, ceza ve tazminatla karşı karşıya ayrı ayrı olarak karşılaşır.

Bir gayrimenkul nedeni ile oluşan zararlar kural olarak mal sahibine aittir. Yani Borçlar kanunu hükümlerine göre gayrimenkul sahibi sadece ve sadece gayrimenkul sahibi olmasından dolayı bu gayrimenkulün üçüncü kişilere verdiği zararları tazmin etmekle sorumludur. Mal sahibi bu sorumluluğunu eğer gayrimenkul imal edilmiş ise imal edenlerle birlikte kullanılır. Mesela İmar Kanunu hükümlerine göre bir kişi kendi istediğine göre bina inşa edemez. Bu binanın mimari, statik, elektrik ve tesisat projelerini hazırlatacak, bunları bir kamu makamı olan Belediyelere veya Bayındırlık Müdürlüklerine onaylatacak, onaylanmış bu projeleri fenni mesul kontrolünde uygulatacaktır. İmar Kanunu'nun bu hükümleri ile iki sorumluluk ortaya çıkmaktadır.

- 1- mal sahibinin Borçlar Kanunu hükümlerine göre zarar görene karşı hukuki sorumluluğu.
- 2- Mühendisin;
 - a) Mal sahibine ve zarar görene karşı hukuki sorumluluğu,
 - b) Kamuya karşı, eğer verilen zarar sonucu insan yaşamı tehlikeye gimişse ceza sorumluluğu,
 - c) İdareye karşı, vermiş olduğu zarar bir mesleki kusurdan kaynaklanıyorsa disiplin sorumluluğu.

Görüldüğü gibi mühendisin buradaki sorumluluğu oldukça ağırdır. Hatta mal sahibi kendi hukuki sorumluluğunu rücu etme hakkına sahip olduğuna göre bir inşatta tek sorumlunun mühendis olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Yukarıdaki açıklamalarımızda verilmiş olan zararın bir kusurdan kaynaklanması durumuna ilişkin olduğunu belirtmek gerekir. Kusur projeden kaynaklanıyorsa sorumlu proje müellifi, uygulama eksikliğinden kaynaklanıyorsa fenni mesul sorumludur. Sanayi tesislerinde ise inşaatın ayrı olarak çalışan tesisin sorumluluğu kavramı ortaya çıkmaktadır. Çünkü işleyen

bir tesise mühendislik hizmetleri devam etmek gerekmektedir. EMO sanayi ve tabii ki elektrik tesislerinde mühendisin üç şekilde hizmet verebileceğini kabul etmektedir.

- İşletme sorumluluğu,
- Bakım sorumluluğu,
- Danışmanlık.

Bu hizmetlerin üçünü birden bir kişiye verilebileceği gibi üçü ayrı ayrı da olabilir. Bu nedenle EMO tip sözleşmeler hazırlayarak, her bir sözleşmede her bir mühendisin sorumluluğunu ayrı ayrı tanımlamıştır. Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği 60. maddesinde kuvvetli akım tesislerinde çalışacak olanların sahip olması gereken nitelikleri belirledikten sonra 61. maddesinde bir işletme sorumlusu bulunması gerektiğini belirtmektedir. Yönetmelik bu maddesi hükmüne göre işletme sorumlusu;

- a) yapılacak işin süresi, yeri, cinsi ve önemine ilişkin yazılı önerge verecektir.
- b) Tüm devre açma ve kapama işlerini bizzat kendisi yapacak veya gözetimi altında yaptıracaktır.
- c) Çalışılan yerin güvenliğini sağlayacaktır.
- d) Gerilim altında çalışacak kişileri denetleyecek ve görevlendirecektir.

Kuvvetli akım tesisleri için öngörülen bu tedbirler AG tesisleri için öngörülmemiş olarak kabul edilmektedir. Ancak İşgüvenliği Tüzüğü 353. maddesine göre elektrik tesisatı, cins ve hacmine göre ehliyetli elektrikçiler tarafından yapılacak, bakım ve işletmesi sağlanacaktır.

Dolayısı ile işçi sağlığı ve işgüvenliği tüzüğü anılan madde hükmüne göre bir işletme sorumlusu bulunması gerekmektedir.

Aynı hüküm TEDAŞ tarafından abonman sözleşmesinin eki olarak düzenlenen tüketicinin uymak zorunda olduğu koşullar kitapçığında da işletmelerde bir işletme sorumlusunun bulunmasını istemiştir. Tüketici tarafından bu koşula uyulmaması ise akde aykırılık olarak kabul edilecektir.